

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VII. Idem (a) Lundon. & Vvig. Episcopis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

ff. de vulgari; tamen hæc fictio non versatur circa legitimationem, sed in retrotractione temporis nuptiarum ad tempus conceptionis filiorum, ita ut tales filii sint fictione legitimi ex tempore conceptionis usque ad tempus matrimonii, ex tempore verò celebrati matrimonii sunt verè legitimi, ut docent Fortunius Garcia in leg. Gallus, §. & quid si tantum, numer. 270. ff. de liber. & posthum. Menochius lib. 4. de præsumpt. præsumpt. 81. num. 11. Azor tom. 2. insur. lib. 2. cap. 14. q. 6.

5. (c) *Spurium.*] Per subsequens enim matrimonium non legitimantur filii incestuosi, seu adulterini; quia cum ad præsentem retrotractionem desideretur habitus contrahendi in parentibus tempore conceptionis filiorum, seu natiuitatis, ex natura retrotractionis, leg. bonorum, ff. rem ratam haberi; & hæc habitus deficiat quando filii concipiuntur ex adulterio, vel incestu. ideo non legitimantur, quia retrotractio cum eo vitioso extremo non datur: docuerunt Hypolitus singulari 123. alii relati à Barbofahio, Micheliorius de fratribus 33. part. quæst. 24.

6. (f) *Præsertim.*] Arguit Alexand. III. de mino-

ri ad majus: nam si filii spurii non legitimantur per subsequens parentum matrimonium, multò minùs per matrimonium nullum, quale est quod contrahitur, cum alter ex conjugibus in necem conjugis machinatus est, ex traditis in cap. 1. de eo qui duxit in matrimonium. Et si dicas superfluum esse hanc ultimam textus partem ex eo, quod cum casus magis dubitabilis decisis esset in secunda parte, & de hoc minùs dubitabili non poterat controversia oriri. Respondeo, Alexandrum III. in præfenti interrogatum fuisse, utrum per subsequens matrimonium legitimus redderetur filius natus ex adulterio, si alter ex conjugibus fuisset machinatus in mortem alterius, ut constat ex integra supra relata: unde, in consultatione respondeat, hæc adjecit verba, licet obiter; & dum casum de spuris decideret, hunc minùs dubitabilem resolvit, quod novum non est in utroque jure, ut constat ex cap. nome, de præsumpt. leg. si tu ex parte 76. §. 1. vers. Non dubito, ff. de acquir. hæredit. leg. à testatore 109. ff. de condit. & demonstr. l. qui Romæ 122. §. Augerius, ff. de verb. obs. l. ancillarum 27. §. ultim. ff. de petit. hæredit. & aliis congestis ab Acofta in cap. si pater, 1. p. vers. Instituit, num. 4. de testamentis in 6.

C A P U T VII.

Idem (a) *Lundon. & Wig. Episcopis.*

CAusam, quæ inter R. & F. super eo, quod mater jamdicti R. dicitur non fuisse de legitimo matrimonio nata, agitari dignoscitur, experientia vestra jampridem commissimus terminandum. Verùm quia in litteris nostris inseri fecimus, ut præfato R. possessionem omnium, quorum possessior extitit, quando avus suus iter Hierosolymam proficiscendi arripuit, ante principalis causæ ingressum faceretis appellatione cessante restitui, si eadem possessione fuisset per violentiam spoliatus: Nos attendentes quod ad Regem pertinet, non ad Ecclesiam de talibus (b) possessionibus judicare, ne videamur juri & dignitati charissimi in Christo filii nostri H. Regis Anglorum detrahere, qui sicut accepimus, motus est & turbatus, quod de possessionibus scriptimus, cum ipsarum judicium ad se asserat pertinere, volumus, & fraternitati vestra per A. f. p. m. quat. Regi possessionum judicium relinquentes, de causa principali, videlicet utrum mater prædicti R. de legitimo fuerit matrimonio nata, plenius cognoscatis, & eam secundum aliarum litterarum tenorem appellatione remota terminetis: licet incongruum videatur, ut matrimonium genitricis præfati R. impetatur, quod ea vivente non fuit, ut dicitur, (c) impetitum.

NOTÆ.

1. (a) *Lundon.*] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc titulo, cap. 7. & post Concil. Lateran. p. 3. cap. 4. sed legendum esse *Londinensi, Vinoniensi, & Exoniensi Episcopis*, jam notavit Cujac. hic, & probatur ex cap. 4. supra hoc titulo.
2. (b) *Possessionibus judicare.*] Difficilis valde visus est præfens textus Interpretibus, ex eo, quod cum in causa spirituali incidenter emergit causa temporalis, iudex ecclesiasticus, qui aliàs erat incompetentens, ratione incidentiæ fit competens, & de ea cognoscit. Unde videbatur in præfenti specie simul eum causa legitimacionis posse iudices ecclesiasticos de hæreditate pronunciare, juxta tradita supra in cap. 1. Communiter huic difficultati respondetur, quæstionem bonorum

in præfenti specie disceptatam fuisse principaliter, non incidenter, seu accessorie; & ita non potuisse iudices ecclesiasticos de ea pronunciare. Balboa in cap. 3. de ordin. cognit. num. 23. Felicianus Vega in cap. 3. de judic. num. 69. Anguianus lib. 2. de legib. cap. 17. num. 51. Barb. alleg. 84. Sed verius credo in præfenti casu, cum agitur de legitimacione filiorum, non posse iudicem ecclesiasticum simul de legitimacione pronunciare, & hæreditatem illi adjudicare, vel ad eum hæreditatem pertinere declarare, sed tantum super legitimacione sententiam ferre, & non sinere ut ratione illegitimitatis talis filius legitimus declaratus bonis paternis, vel avitis privetur, ut docetur in cap. 1. 2. & 3. cap. perlatum, cum sequent. hoc titulo. Adjudicare verò hæreditatem ad iudicem sæcularem spectat, qui forsitan etiam data

datâ legitimitate, ex aliis causis illum indignum esse hereditate paternâ pronuntiabit. Quæ doctrina si rectè pendatur, valde conformis est juribus proximè citatis: pro speciali verò interpretatione præsentis textus dicendum est, olim iudices ecclesiasticos in Angliâ cognovisse etiam simul cum matrimonio de dote, quæ mobilibus rebus constat; nam Richardus primus Rex Anglorum concessit, ut quæstiones de dote, & donatione propter nuptias, quando mobilia, vel se moventia peterentur, ad Ecclesiam referrentur. Mattheus Paris. *ad annum 1190.* unde cum in præsentis casu de possessionibus & rebus immobilibus ageretur, ideo Alexander III. rescribit Londoniensi, & Wigornensi Episcopis, ut reliquâ cognitione de ipsius possessionibus, tantum de

causa principali cognoscere, an videlicet esset ex legitimo matrimonio nata. Docuit Roussel. *lib. 6. historiae Pontif. cap. 3. num. 23.*

(c) *Imperitum.*] quod procedit si nulla iusta causa interveniat; nam eâ intercedente, etiam post mortem agi potest. Pone controversiam motam de successione inter filios, nepotes, aut cognatos, & ibi incidenter civili iudicio de viribus matrimonii quæstionem ortam fuisse: in qua specie matrimonium accusari potest, licet criminali iudicio post mortem conjugum matrimonium accusari nequeat, *l. 1. l. 3. ul. C. si reus vel accusator, l. defuncto 6. ff. de public. iudic.* observavit Cujac. *lib. 21. obs. cap. 29.* & ita iudicium civile semper durat, *cap. tuam 3. de ordin. cognit.*

C A P U T VIII.

Idem Episcopo & Archidiacono (a) Vicentino.

PERLATUM est ad audientiam nostram, quod cum Herm. filius quondam Lazari ad partes Constantinopolitanas transisset, & ibidem per decennium, moram & amplius faciens, ad Wanam quondam filiam Olivardi uxorem suam non rediret, ipsa apud bonæ memoriæ I. quondam Vicentium Episcopum adversus virum suum querelam deposuit, & quod non posset eum diutius expectare, nihilominus allegavit: Episcopus verò, sicut vir providus, & discretus, parentibus prædicti viri mandavit, ut pro eo mitterent, & ipsi ad propria revocarent. Cumque elapso longo temporis spatio prædictus vir ad propria non remearet, Episcopus in conspectu Ecclesiæ auditis allegationibus mulieris inter eos sententiam divortii promulgavit, & mulieri, ut alium virum traduceret, plenam (b) facultatem indulgit. Quia igitur hujus rei veritas nobis non constat, d. v. per A. f. p. m. quat. rem ipsam diligenter investigetis, & si vobis constiterit, quod Episcopus inter eos sententiam divortii tulerit, filios ejus, quos de Pichardo filio quondam Rad. ad cujus copulam auctoritate prædicti Episcopi sine quæstione, & contradictione migravit, sustulerit, ab (c) hereditate non patiamini excludi, sed eos legitimos iudicetis; & si quis contra hoc niti voluerit, ei auctoritate Apostolica silentium penitus imponatis.

N O T Æ.

1. *Vicentia ubi.* (a) *Vicentino.*] Itæ etiam legitur in primâ collectione, *sub hoc tit. cap. 8.* Vicentia urbs est Venetiæ, à Gallis condita, de qua Virgil.

Et Verona ferax frugum, Vicentiabello.

Plinius, atque Ptolomeus eam Vicentiam vocant, & alii Vicetiam dixerunt, ut notat Rhenanus in *castigat. ad Tacitum.* Habet Ecclesiam Cathedralè: & Episcopum, cui in præsentis rescribit Alexander, fuisse occisum à propriis civibus, deducitur ex *cap. ad aures, de pœnis: notavi in cap. 7. de iudicis.*

2. (b) *Facultatem indulgit.*] Hanc textus partem exposui in *cap. in præsentia, de spons.*

3. (c) *Excludi ab hereditate.*] Et ita non pronunciat iudex ecclesiasticus super re temporali, sed tantum filium legitimum declarando jubet, ne prætextu illegitimitatis hereditate privetur.

C O M M E N T A R I U M.

4. IN præsentis textu docetur, legitimos cenferi filios, quos mulier suscipit ex secundo matrimonio post prolata divortii sententiam super primo, per quam ei cum alio viro contrahendi facultas conceditur; nam cum, ut probavi

suprà in *cap. 2.* filii illegitimi nascuntur, quando matrimonium cum ignorantia unius conjugis celebratum fuit; ideo cum mulier in præsentis casu auctoritate sententiæ, quæ illi concessa fuit facultas contrahendi cum alio, haberet iustam causam credendi sibi contrahere secundum matrimonium licitum esse, & consequenter bonam fidem haberet, ex regula textus in *l. iuste possidet, ff. de acquir. possess. junctis adductis à Glossa in cap. dicit Dominus 14. q. 5. Mantica singul. 119. Tiraquel. de pœn. temper. causa 34. n. 4. Deciano tract. crimin. lib. 9. c. 37. n. 4.* ideo filii nascuntur legitimi. Et confirmatur, quia iudicis decreto missus in possessionem illius rei, quam alienam esse scit, dicitur habere bonam fidem, eamque usucapere posse, *l. generaliter 28. ff. de noxal. Menchaca illustr. cap. 72. Gilken. de præscript. membr. 2. cap. 5. à princip.* ergo similiter mulier, quæ virtute sententiæ legitime prolata matrimonium contraxit, in bona fide fuisse creditur, & per consequens filii ex tali matrimonio suscepti legitimi nascuntur. Sed difficilis videtur Interpretibus præsens decisio, quia ex ejus littera constat, sententiam divortii nullam fuisse, propter iudicium ordinem non servatum; processit enim Episcopus contra primum maritum absentem personaliter non citatum, & lite non contestata, quando